

เส้นแรงแ , Vector และกรสแตก Vector

คิดตามในวิชาวิทยาศาสตร์ , หรือในเรขาคณิต ม.ปลายก็ไปในวิชาฟิสิกส์ , นั่นคือปัญหาเกี่ยวกับ "เส้นแรงแ"

ในทางฟิสิกส์นั้น เสงงเงินปริมาณ Vector , หลงคนตามมีกัลัษณะอื่กัว Vector คืออะไร?

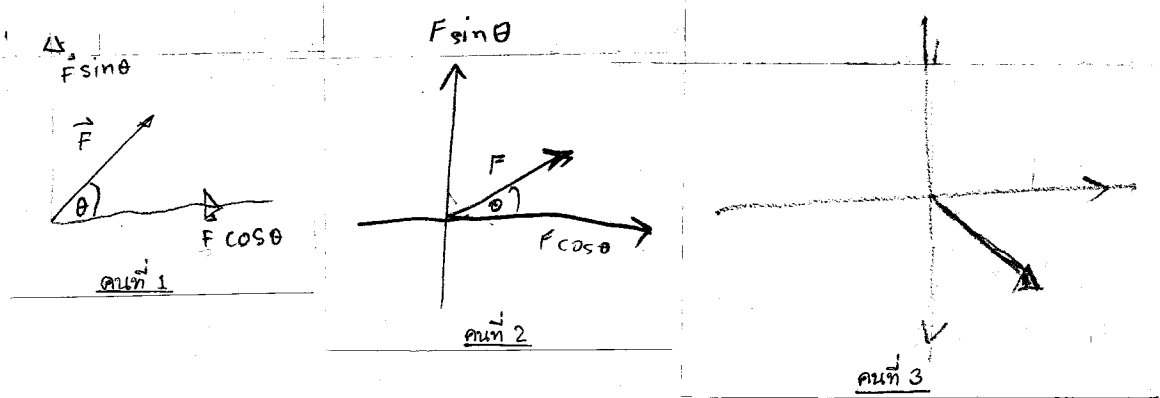
นี่องกลับปไปเปิดหนังสือจึทวิฯ ฐู ก็จึรู้ว่ vector ฝัณปริมาณ ทางวิทยาศาสตร์ ที่ต้องบอกทั้ง ขนาด และ ทิศทาง

เช่น การกระจัด, ความเร็ว ($\vec{v}$), ความเร่ง ($\vec{a}$), น้ำหนัก และโมเมนตัม ฝัณอื่น

บทเรียนจะสอนเรา เริ่มจากรูปทรงบ่งอ่กัย คือการโยน ผลกัธอร์มาเส้นหนึ่ง แล้วให้เขาแตกมัน ฝัล้ลู่แกน X และแกน Y

* ฝันี้แฉะน่อง จุกเริ่มตันของปัญหา มีเคยตามตัวเองอ่กัตัวอู่ ม. ตัน แล้วว่ "แตกทำม" และ "แตกงัอง (อะไร)?"

เพราะตัวน่องๆ เขาอ่กัถามลักษณะนี้ ฝันี้ชื่อว่ หลยคน "เริ่มไม่ถูก" หลยคนก็ "ไปไม่เงิน"
ยกอ่กัอย่าง เด็กๆ 3 คนนระรับ ให้แตกอ่กั $\vec{F}$ ฝัเส้นหนึ่ง ให้แตกเข้แกน X และแกน Y
เรามกั ฝัได้รับ ว่ ฝัอ่กัละคน ทำอ่กัออกมางัองงัอง?

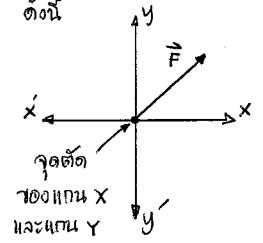
ฝัณงัองได้รับ ☺ ฝัอ่กัละคน ทำไม่เหมือนกันเลย คำตามคือ งอองใคร ถูกอ่กัองว่?

อ่กัองน่อง ! ฝัมี short cut ฝัไปที่คำตองเลข ตัวน่องมี Vector สักเส้น เช่น แสง $\vec{F}$

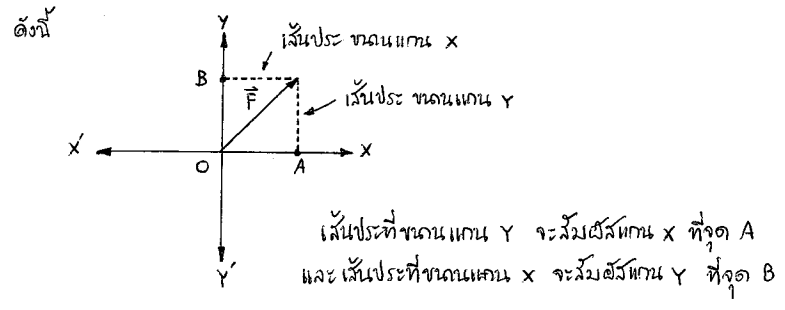
แฉะต้อง มสแตกมันฝัล้แกน X และแกน Y

ขั้นแรก น่องต้องล้รังแกน X และแกน Y ก่อน ฝันงัองเขาจะมสกา $\vec{F}$ เข้แกน X และแกน Y
ถ้าไม่ล้แกน X และแกน Y แล้ว มันก็แตกแระอ่กัไม่ได้ฝังัองน่อง

ขั้นที่ 2 เมื่อมีแกน X และแกน Y แล้ว
เราอ่กัทางแสง $\vec{F}$ โดยที่จุดเริ่มตันของแสง $\vec{F}$ (ด้านที่ไม่ล้จุดศร) จะอู่ที่จุดศรัดของ แกนทั้งล้อง

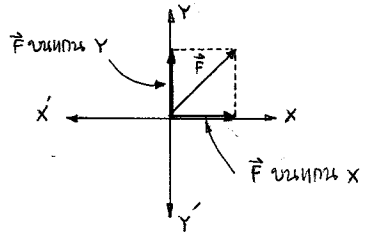

ขั้นที่ 3 นื่องดูที่จุดปลายเวกเตอร์ ที่ลูกดรนตรีบ
 ให้นื่องลากเส้นประ ขนานแกน x และเส้นประขนานแกน y

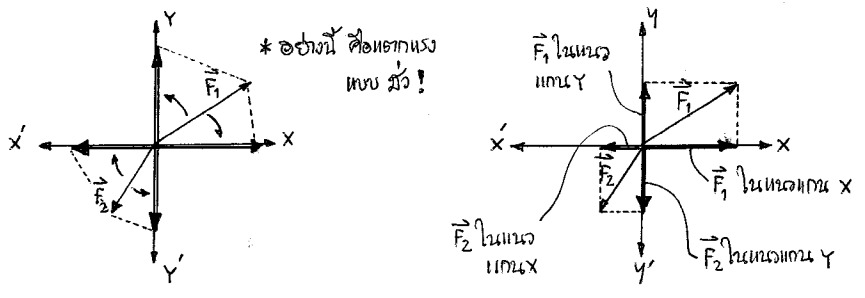

ขั้นที่ 4 นื่องเห็นจุด O, จุด A และจุด B ไหมครบ
 นื่องก็ลากวัดมี (เส้นตรงที่มีปลายเป็นลูกดร) จากจุด O ไปยังจุด A
 และจากจุด O ไปยังจุด B

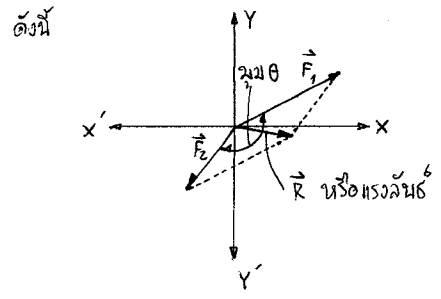
ดังนั้น $\vec{OA}$ จึงเป็นขนาดของแรง $\vec{F}$ บนแกน X
 และ $\vec{OB}$ จึงเป็นขนาดของแรง $\vec{F}$ บนแกน Y } เป็นตารางโดยอ้างอิง-
 -แนวเส้นประนั่นเอง

ดังนั้น ถ้าไปนื่องดู ที่ลูกดรเวกเตอร์ และแตกเห็นแกน X และแกน Y ได้แล้วละตรีบ
 นื่องลองดูตัวอ่บ่งต่อไปนี้ ตรีบ

ที่นี้ เมื่อมีเวกเตอร์, อย่างน้อย 2 เวกเตอร์, ภาครทำกับวิธีดู เช่นรูปนี้ มีแรง $\vec{F}_1$ และ $\vec{F}_2$ ภาครทำที่จุดอ่บ่งของแกน X และแกน Y
 เวกอ่บ่งสมรเทศ vector ล้มธ (Resultant Vector) ใช้ไหมครบ
 นื่องดู ก็เกิดหน่องลื่อ แล้วนื่องว่า เวกอ่บ่งใช้ทฤษฎี □ ด้านทศน

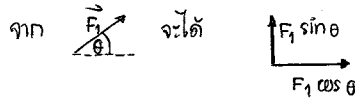
จะเห็นว่ ถ้าเวกอ่บ่งรูป
 เวกอ่บ่งจะหาทศน $\vec{R}$ ได้
 ล่วงถ้าเรอชากู้ทศนของ $\vec{R}$ เราก้ชอู้ทศนของ $\vec{F}_1$ และ $\vec{F}_2$ ก่อน
 และชอู้มุมที่ $\vec{F}_1$ และ $\vec{F}_2$ ทระทำอ่บ่งกัน (มุม θ) ด้วย ท่ θ มีทศนเท่าใด?
 โดยจากสูตร $R = \sqrt{F_1^2 + F_2^2 + 2F_1F_2 \cos \theta}$

คำถามคือ ถ้าไม่ใช่สูตร $R = \sqrt{F_1^2 + F_2^2 + 2F_1F_2 \cos \theta}$ เพราะเราจำสูตรไม่ได้ !

เราจะใช้ประโยชน์จากการแตกเวกเตอร์ เข้ากับแกน X และแกน Y ได้อย่างไร ?

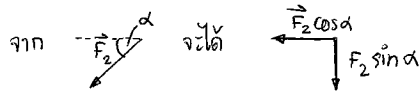
อย่างนี้ไงครับ จาก $\vec{F}_1$ เป็นแรงที่พุ่งเฉียงไปทั้งข้างบน และทางขวา

ดังนั้น $\vec{F}_1$ จะถูกแตกเข้าแกน X ทางขวา และถูกแตกเข้าแกน Y ทางข้างบน

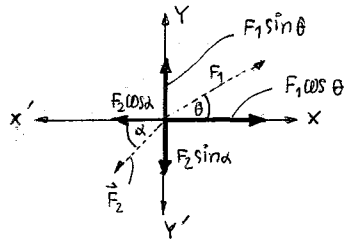
และจาก $\vec{F}_2$ เป็นแรงที่พุ่งเฉียงไปทั้งข้างล่าง และทางซ้าย

ดังนั้น $\vec{F}_2$ จะถูกแตกเข้าแกน X ทางซ้าย และถูกแตกเข้าแกน Y ทางด้านล่าง

ดังนั้น ถ้าเราให้ $F_1 \sin \theta, F_1 \cos \theta, F_2 \cos \alpha$ และ $F_2 \sin \alpha$ หนักลงกับ ทางแกน X และแกน Y

เราจะสามารถนิยามได้ ดังนี้

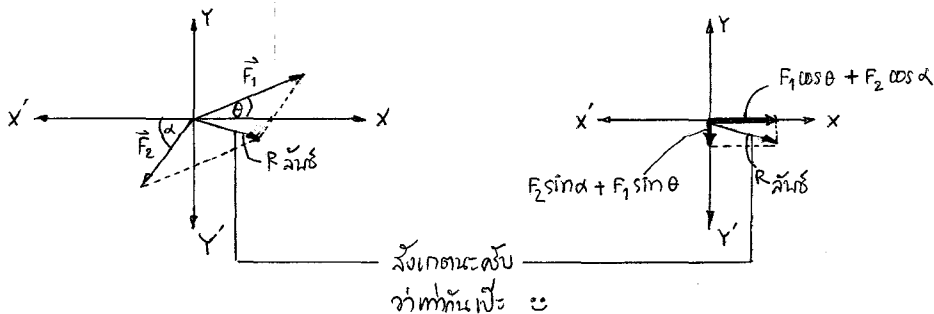
นี่จะเห็นว่า บนแนวแกน X นั้น ; $F_1 \cos \theta$ ซ้ำกับ $F_2 \cos \alpha$
บนแนวแกน Y นั้น ; $F_1 \sin \theta$ ซ้ำกับ $F_2 \sin \alpha$ ปิดบัง

∴ $\vec{R}$ หรือ เวกเตอร์ลัพธ์ จึงต้องพุ่งไปทางขวา และตั้งมุ่งลงล่างปิดบัง นั่นเอง

$$\begin{aligned} \text{นั่นคือ } & F_1 \cos \theta + F_2 \cos \alpha \\ &= \overrightarrow{F_1 \cos \theta} + \overleftarrow{F_2 \cos \alpha} \\ &= \overrightarrow{\hspace{2cm}} \\ & \text{แรงลัพธ์ มุมแกน X} = F_1 \cos \theta + F_2 \cos \alpha \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{และ } & F_2 \sin \alpha + F_1 \sin \theta \\ &= \overrightarrow{\hspace{1cm}} + \overrightarrow{\hspace{1cm}} = \overrightarrow{\hspace{1.5cm}} \quad \text{แรงลัพธ์ มุมแกน Y} \\ &= F_2 \sin \alpha + F_1 \sin \theta \end{aligned}$$

ดังนั้น ถ้าพิจารณา เวกเตอร์ลัพธ์ R ทางแกน X และแกน Y แล้ว

สังเกตระดับ ว่าเท่ากันป่ะ ☺

รูปทางซ้าย เวก $\vec{R}$ จากทฤษฎี □ ด้านบน

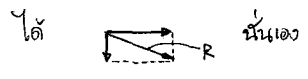
รูปทางขวา เวก $\vec{R}$ จาก การหาเวกเตอร์ลัพธ์ ที่แตกกับ แกน X และแกน Y

สรุปที่ $\vec{F}_1$ แยกที่แกน X เป็น $F_1 \cos \theta$ ได้
และแยกที่แกน Y เป็น $F_1 \sin \theta$ ได้

$\vec{F}_2$ แยกที่แกน X เป็น $F_2 \cos \alpha$ ได้
และแยกที่แกน Y เป็น $F_2 \sin \alpha$ ได้

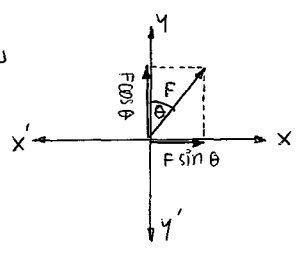
หากพิจารณาตามแกน X จะพบว่า $F_1 \cos \theta$ เท่ากับ $F_2 \cos \alpha$ (เท่ากันแต่ขั้ว)
และพิจารณาตามแกน Y จะพบว่า $F_2 \sin \alpha$ เท่ากับ $F_1 \sin \theta$ (ทั้งสองขั้วตรงกัน)

∴ R นั้น บนแกน X จะอยู่ที่จุดนั้น ขวา
และ R นั้น บนแกน Y จะชี้ลงข้างล่าง

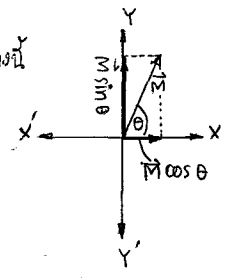
Note : $F \cos \theta$ ไม่จำเป็นต้องอยู่บนแกน X เสมอไป } ภาวะอะไร ?
 $F \sin \theta$ ไม่จำเป็นต้องอยู่บนแกน Y เสมอไป

ข้อควรระวัง

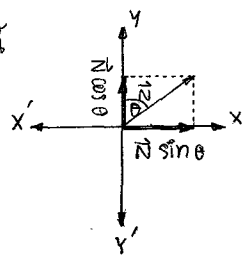

การแตก $\cos \theta$ และ $\sin \theta$
มันขึ้นอยู่กับว่า θ (หรือมุม α, β, ω)
ทำมุมกับแกนใด อย่างไร ***
ถ้า θ ทำมุมกับแกน Y เช่นเดียวกับด้านซ้าย
แรง F บนแกน Y ก็ต้องเป็น $F \cos \theta$
และแรง F บนแกน X ก็ต้องเป็น $F \sin \theta$

อย่างนี้

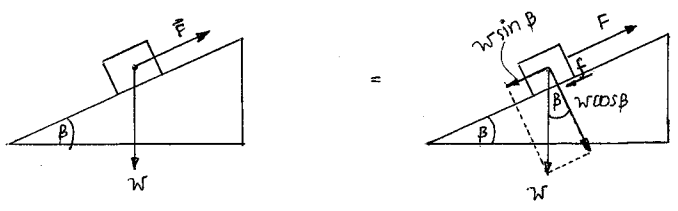
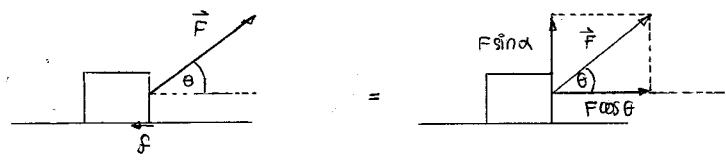
; แต่ตัวอย่างนี้

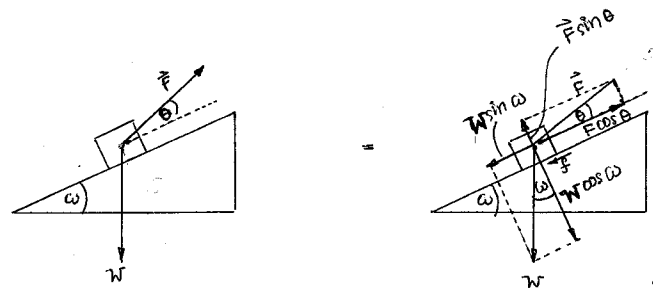
นั่นไหมด้วย การจะ $\cos \theta$ หรือ $\sin \theta$ นั้น
 $\cos \theta$ ไม่ได้อยู่บนแกน X เสมอไป
และ $\sin \theta$ ไม่ได้อยู่บนแกน Y เสมอไป

* โดยที่ การจะ $\cos \theta$ หรือ $\sin \theta$ ขึ้นอยู่กับว่า θ ทำมุมกับแกนใด อย่างไร

มีจะลองวาด ประโยชน์ ของกรณีนี้ แยกแรง $\vec{F}$ เป็นหาแกนต่างๆ นะครับ

หรือ หากทำไดม อีก แบบนี้ ;

สมมติว่า แรงตามแนวระดับ ;
 $F \cos \theta = f + W \sin \omega$
 โดย $f = \mu N$
 และ $N = W \cos \omega - F \sin \theta$

$\therefore F \cos \theta = \mu (W \cos \omega - F \sin \theta) + W \sin \omega$

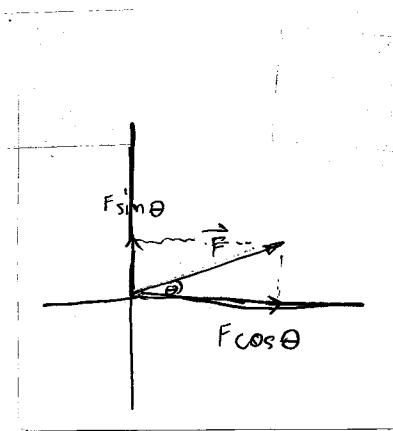
เงินโง่ครับ ได้ Idea ในมสขบโง่
 ตัวเขาแยกแรงแค่แกน x , และแกน y ไม่ใช่เงิน
 เขาแรงล้าชไม่ได้ , เขาทกต่อล้าชไม่ได้
 ก็ไปต่อไม่ได้ครับ ;

ดังนั้น น้องๆ ต้อง หัดวาดเส้นปร ขณน แกน x และแกน y
 แล้วหัดเขียนเส้นแรง ในรูปแบบ $\vec{F}_x$ และ $\vec{F}_y$
 มีจากรถ ขุม θ (หรือ ω, β, ϵ) ที่ เราจะห้ $\cos \theta$ หรือ $\sin \theta$ ที่ไหนได้

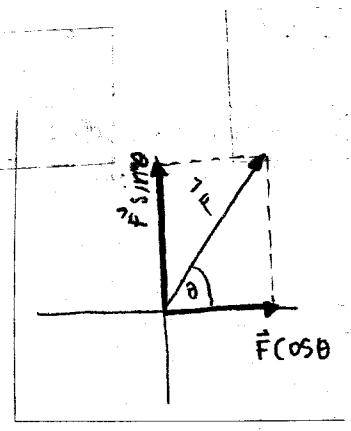
อ่านหนังสือเยอะๆ ครับ
 ลัก 4-5 รอบ น้องจะเข้าใจเมื่อเขาได้ตั้งขึ้นมาก
 ใจดีครับ

พี่แอนด์ (hot3744@hotmail.com)
 www.thaicadet.org
 Call me : 087-561-2511

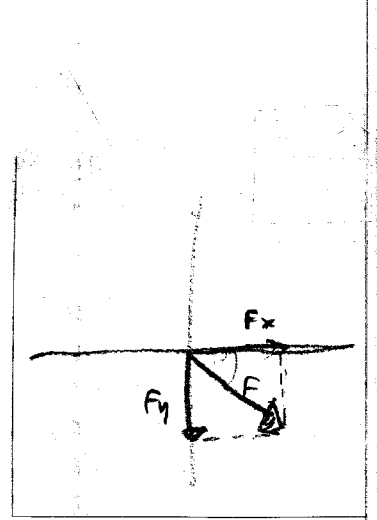
ปล. หลังจากที่นี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การแตกออกเตอร์ ๓๓ ลากเส้นประขนานแกน x และแกนแกน y ก่อนจะเขียน $\vec{F}_x$ และ $\vec{F}_y$ นั้น เข็กรๆ ทุกคนสามารถทำได้ อย่างไม่จากเลออดริบ ๒

คนที่ 1

คนที่ 2

คนที่ 3